

Avdelning: Miljöövervakningen
Handläggare: Magnus Sannebro
Telefon: 508 28 184
Fax: 508 28 991
E:post: magnus.sannebro@miljo.stockholm.se

MHN 2007-03-22 p 6.

Kommissionens grönbok om en havspolitik för EU

Remiss från kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

1. Överlämna och återopla förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm

Urban Jonsson

Sammanfattning

EU-kommissionen presenterade 2006 en grönbok om en framtida havspolitik för EU, där organisationer och myndigheter uppmanas att yttra sig om förslaget. Konsultationsperioden sträcker sig till 30 juni 2007. Grönboken tar upp ett stort antal politikområden med påverkan på havsmiljön. I grönboken konstateras att försämringen av den marina miljön utgör ett hot mot arbetstillfällena och välbefinnande i EU. Miljöförvaltningen anser att den presenterade grönboken är av alltför allmän karaktär för att tjäna sitt syfte. I grönboken saknas konkreta mål och åtgärder som kan förväntas leda till en förbättrad havsmiljö, vilket utgör en allvarlig brist. Förvaltningen är positiv till att ytterligare utveckla gemensamma EU-regler, krav och riktlinjer på havsmiljöns område, liksom enhetliga skatteregler som gynnar miljöanpassade produkter. Förvaltningen vill samtidigt framhålla betydelsen av ett förebyggande arbete när det gäller vattenkvalitet och havsmiljö. Ett framgångsrikt arbetssätt är att skapa nätverk för kunskaps- och informationsutbyte, exempelvis inom ramen för EU-finansierade projekt. Förvaltningen vill också lyfta fram behovet av en samlad miljöövervakning, som följer utvecklingen i havsmiljön både på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Bakgrund

EU-kommissionen presenterade 2006 en grönbok som syftar till att skapa debatt om en framtida havspolitik för EU. Kommissionen har uppmanat alla berörda organisationer och myndigheter att yttra sig om de frågor som behandlas i grönboken. Konsultationsperioden sträcker sig till 30 juni 2007. Regeringskansliet har i Faktapromemoria 2006/07:FPM17 gjort en förkortad version av grönboken på svenska, vilken bifogas detta tjänsteutlåtande (bilaga 1). Förslaget i sin helhet kan laddas ner från EU:s webbplats, länk: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy_en.html. Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till Miljö- och hälsoskyddsnämnden, remisstiden sträcker sig till den 23 mars 2007.

Grönboken tar upp ett stort antal politikområden med påverkan på havsmiljön. Kommissionen konstaterar att samordningen hittills varit dålig vilket lett till att hänsyn inte tagits till hur helheten påverkas. Ett nytt sätt att utforma och genomföra en politik krävs. Kommissionen menar att en sådan politik måste baseras på en strävan att stimulera tillväxt samt fler arbetstillfällen inom EU samtidigt som alla havsrelaterade verksamheter baseras på vad havens ekosystem klarar av. I den senare delen hänvisar kommissionen till den tematiska strategi för den marina miljön som redan är fastlagd av EU. Enligt denna strategi är målet att uppnå en god status i den marina miljön till 2021.

I grönboken behandlas bland annat transporter, sjöfart, handel, kust- och hamnbaserade industrier, fiske, vattenbruk, havsforskning, teknikutveckling, turism, miljöskydd och hållbart utnyttjande av marina resurser. De olika förslagen till en samlad havspolitik redovisas under följande huvudrubriker:

1. Vidmakthålla Europas ledarskap i hållbar utveckling för haven.
2. Maximera livskvaliteten i kustområden.
3. Erbjudna verktyg i syfte att förvalta vårt förhållande till haven.
4. Styrningsfrågor.
5. Återhämta Europas arv och befästa Europas havsidentitet.

I grönboken konstateras att försämringen av den marina miljön utgör ett hot mot arbetstillfällen och välbefinnande i EU. Turismindustrin är särskilt beroende av en marin miljö i balans. Fiskesektorn lyfts också fram som beroende av välmående marina ekosystem. Förekomsten av tungmetaller och organiska miljögifter utgör ett allvarligt hot mot fisk och skaldjurs lämplighet som livsmedel, inte minst i Östersjön där strömmingen har dioxinhalter över EU:s gränsvärden. Överfisket måste reduceras till uthålliga nivåer för olika fiskarter. En åtgärd kan vara att avsätta fler marina reservat där verksamheter med negativ påverkan förbjuds alternativt begränsas.

Sjösäkerhetsfrågor tas också upp, med betoning på en enhetlig och förstärkt lagstiftning inom EU avseende bl.a. förbud mot fartyg med enkelskrov och intensifierad övervakning för att förhindra oljeutsläpp. Andra initiativ som lyfts fram är konventioner om kontroll av giftiga bottenfärger samt hantering av ballastvatten som kan sprida främmande organismer till våra hav. Sjöfartens utsläpp av luftföroreningar måste också minska.

Klimatförändringens påverkan på den marina miljön samt kustsamhällen ägnas ett eget avsnitt i grönboken, stigande havsnivåer kommer få stor påverkan på Europas kuster och dess städer med ökad risk för översvämning och kusterosion. Sjöfarten utgör en stor utsläppskälla av koldioxid, liksom kväveoxider. Dessa utsläpp måste minska. Samtidigt framhålls att det är positivt ur miljösynpunkt om fler transporter sker med fartyg istället för med vägtransporter, genom en lägre energiförbrukning per ton gods.

Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen fokuserar i detta remissvar främst på frågor som avhandlas under rubrik 1: hållbar utveckling av havsmiljön. Förvaltningen ser inledningsvis ingen anledning att motsätta sig ett dokument som är av så allmän karaktär som den presenterade grönboken. Förvaltningen anser dock att en framtida havspolitik måste innehålla konkreta mål och åtgärder som leder till en förbättrad havsmiljö, vilket utgör en allvarlig brist i grönbokens nuvarande innehåll. Havsmiljöns tillstånd utgör ett tydligt exempel på intressekonflikter mellan olika politikområden inom EU, vilket leder till en ej uthållig utveckling. Förvaltningen vill framhålla att det är väsentligt att en samlad havspolitik för EU tar hänsyn till de geografiska skillnader som råder mellan Östersjön, Nordsjön, Atlanten och Medelhavet. Problemen är delvis olika i olika havsområden vilket kan kräva olika åtgärder. Verksamheter på land bör också ingå eftersom dessa har effekter i havsmiljön, exempelvis näringsläckage som orsakar övergödning och algbloomningar samt den omfattande kemikalieanvändningen.

Förvaltningen är positiv till att ytterligare utveckla gemensamma EU-regler, krav och riktlinjer på havsmiljöns område. Detta är aktuellt exempelvis beträffande differentierade hamnavgifter, krav på lågsvavligt bränsle, dubbla fartygsskrov, giftfria bottenfärger och förbud mot användning av vissa kemikalier. Enhetliga skatteregler som gynnar miljöanpassade produkter, exempelvis alkylatbensin till båtmotorer, är också önskvärda. Förvaltningen vill samtidigt framhålla betydelsen av ett förebyggande arbete när det gäller vattenkvalitet och havsmiljö. Många föroreningskällor är landbaserade, småskaliga och diffusa, vilket ofta kräver lokala åtgärder som lösning på problemen.

Det svenska miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö* har nyligen kompletterats med målet att ”All fisk i Sveriges hav, sjöar och vattendrag är tjänlig som männi-

skoföda med avseende på innehållet av naturfrämmande ämnen” inom en generation. Motsvarande mål bör formuleras på EU-nivå.

Förvaltningen vill framhålla att ett framgångsrikt arbetssätt är att skapa nätverk för kunskaps- och informationsutbyte, exempelvis inom ramen för EU-finansierade projekt. Ett exempel på ett sådant pågående arbete är Interreg IIIA-projektet ”Skärgårdsmiljö” där Miljöförvaltningen medverkat i den del som avser fritidsbåtarnas miljöpåverkan (redovisas för MHN 2007-03-22, dnr 2004-006964-206). Projektet har bidragit till ett förbättrat samarbete mellan myndigheter, branschorganisationer, ideella organisationer och experter.

Förvaltningen vill också lyfta fram behovet av en samlad miljöövervakning, som följer utvecklingen i havsmiljön både på lokal, regional, nationell och internationell nivå. För att miljöövervakningen ska bli ett verktyg för att identifiera åtgärder mot de observerade miljöproblemen behövs en övervakning nära källorna. Detta ger underlag för effektiva åtgärder liksom för uppföljning och utvärdering av genomförda åtgärder, vilket ger möjlighet att välja kostnadseffektiva lösningar. En samordnad miljöövervakning på EU-nivå vore därför värdefull. Ett annat område där ökad samordning krävs är inom markanvändning och fysisk planering där gemensamma kriterier för bedömning av miljökonsekvenser av exploateringsföretag vore önskvärda. Marina reservat bör uppmuntras, möjlighet till ersättning till verksamhetsutövare för intrång i pågående näringsutövning borde kunna finansieras helt eller delvis med EU-medel.

Slut

Bilagor:

- Bilaga 1 Grönbok om en framtida havspolitik för EU, Regeringskansliet
Faktapromemoria 2006/07:FPM17.